

ctare. Etenim universorum Deus, qui fulmen vibrare potest in eos qui ipsum blasphemis impetunt, solem suum oriri curat, imbres emittit, ceteraque omnia largiter suppeditat: quem imitari nos oportet, rogare nempe, monere, instituire cum mansuetudine, non irasci, nec efferari. Neque enim ex blasphemia quid nocementi ad Deum accedit, ut tu excandescas; sed qui blasphemavit ipse vulnus accepit. Itaque ingemisce, lacrymare: lacrymis enim dignum est hoc vitium, cui curando nullum mansuetudine melius remedium. Mansuetudo quippe omni violentia potentior est. Vide igitur quomodo is ipse, qui iniuria afficitur, et in veteri et in nova lege loquatur: ibi quidem dicens: *Popule meus, quid feci tibi?* (MICH. VI. 3); in nova autem, *Saul, Saul, quid me persequeris?* (ACT. IX. 4). Paulus item iubet adversarios cum mansuetudine corripere (II TIM. II. 24). Ipse quoque Christus, quando accesserunt discipuli, rogantes ut ignem de coelo emitteret, vehementer increpavit eos dicens, *Nescitis cuius spiritus estis vos* (LUC. IX. 54). Hic autem non dicit ipse, O execrandi et praestigiatores! o invidi et hominum salutis inimici! sed, *Quid cogitatis mala in cordibus vestris?* (MATTH. XII. 30). Oportet igitur cum mansuetudine morbum removere. Nam qui ex humano timore melior efficitur, cito ad pravitatem redibit. Ideoque zizania relinqui iussit, dans tempus ad poenitentiam. Multi namque illorum poenitentiam egerunt, et probi facti sunt, qui perversi prius erant, quemadmodum Paulus, publicanus, latro: nam postquam zizania fuerant, in triticum maturum mutati sunt. In seminibus certe id fieri nequit; in proposito et voluntate id certe facile est: non enim naturae terminis ipsa alligatur, sed libertate arbitrii honorata fuit. Cum ergo videris veritatis hostem, ob-

sequium illi praebe, curam illius habe, ad virtutem reduc, exemplum vitae optimum praebens, sermone utens inculpato, patrocinium ipsi et curam impendens, modum omnem emendationis admovens, imitando medicos optimos, qui non una tantum medicinae ratione utuntur, sed cum vident ulcus priori pharmaco non cedere, aliud adiciunt, et post illud rursum aliud; et nunc secant, nunc alligant. Et tu itaque animarum medicus effectus, omni utaris curandi ratione secundum Christi leges, ut et salutarium operum tuorum et aliorum partae salutis mercedem accipias, ad Dei gloriam omnia faciens, et inde tibi gloriam concilians: nam ait, *Glorificantes me glorificabo, et qui contemnunt me, contemnunt* (I REG. II. 30). Omnia itaque ad eius gloriam faciamus, ut beatam illam sortem consequamur: quam utinam omnes adipiscamur, gratia et benignitate Domini nostri Iesu Christi, cui gloria et imperium, in saecula saeculorum. Amen.

Varia de incertitudine horae mortis.

O frater mi, cuiuscumque aetatis sis ac conditionis, divertite a malo, poenitere, praepara animam tuam. Nam "nulla aetas de morte secunda est, nullum tempus tutum, locus nullus sub coelo immunis: aetas hominem moriturum non excusat, tempus non liberat, locus non praeservat." (IOANN. TRITH.). — Praesens vita semper incerta est, tanto semper mors surripientis timere debet, quanto nunquam praevideri valet (S. GREG. MAGN.). — Quapropter "qualis vis mori, talis vita: qualis vis inveniri in morte, talis esto in vita: nec in eo statu vivere praesumas, in quo mori non audeas. Qualis inveniri, o homo, in mortis hora desideras, talis vivere omni tempore non omittas." (IOANN. TRITH.).

Considera frequenter, volve et revolve diligenter quod mors non potest declinari, quod hora mortis non potest investigari, quod tempus a Deo praecordinatum non potest immutari (S. BONAV.). — "Sicut si intrares domum, et scires quod aliquis in domo accederet, ut occideret, procul dubio ad te omnes accedentes timeres, et suspectos ha-

beres: sic tu intrans in mundum hunc, certus esse debes, quod aliqua ora te occidet, et nescis, quae sit illa, et ita omnes suspectas debes habere." (BELLUV.). — O frater mi, dies nostri transierunt; tempus resolutionis nostrae magis instat in dies. Ergo "quanto morti vicinius efficeris, tanto fieri sollicitior, atque timidior debes." (S. GREG. MAGN.). — O Maria, "ad te, Domina, levavi animam meam: in iudicio Dei tuis precibus non erubescam." (S. BONAV.).

DOMINICA XIX. POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MATTHAEUM.

Matth. XXII, 2-14.

In illo tempore: Loquebatur Iesus principibus sacerdotum et pharisaeis in parabolis, dicens: Simile factum est regnum coelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.

3. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire.

4. Iterum misit alios servos, dicens: Dicitte invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et astitia occisa sunt, et omnia parata; venite ad nuptias.

5. Illi autem neglexerunt: et abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam:

6. reliqui vero tenuerunt servos eius, et contumelias affectos occiderunt.

7. Rex autem cum audisset, iratus est: et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit.

8. Tunc ait servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni.

9. Itaque ergo ad exitum viae, et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias.

10. Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos: et implete sunt nuptiae discumbentium.

11. Intravit autem rex ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali.

12. Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit.

13. Tunc dixit rex ministris: Ligatis manibus et pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium.

14. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

Homilia S. Gregorii Papae.

HOMILIA XXXVIII. DE EVANGELIO. Habita ad populum in basilica beati Clementis Martyris.

TEXTUM lectionis evangelicae, fratres charissimi, volo si possum, sub brevitate transcurrere, ut in fine eius valeam ad loquendum largius vacare. Sed quaerendum prius est, an haec apud Matthaicum ipsa sit lectio

quae apud Lucam sub appellatione coenae describitur, et quidem sunt nonnulla, quae sibi dissona esse videntur: quia hic prandium, illic coena memoratur: hic qui ad nuptias non dignis vestibus intravit repulsus est: illic nullus qui intrasse dicitur, repulsus esse perhibetur. Qua ex re recte colligitur, quod et hic per nuptias praesens Ecclesia, et illic per coenam aeternam et ultimum convivium designatur: quia et hanc nonnulli exituri intrant, et ad illud quisquis semel intraverit, ulterius non exiit. At si quis forte contendat, hanc eandem esse lectionem, ego melius puto, salva fide, alieno intellectui cedere, quam contentioibus deservire: quoniam et intelligi congrue forsitan potest quia de proiecto eo, qui cum nuptiali veste non venerat, quod Lucas tacuit, Matthaeus dixit. Quod vero per illum coena, per hunc autem prandium dicitur, nequam vel hoc nostrae intelligentiae obstitit: quia cum ad horam nonam apud antiquos quotidie prandium fieret, ipsum quoque prandium coena vocabatur.

Saepe autem iam me dixisse memini, quod plerumque in sancto Evangelio regnum coelorum praesens Ecclesia nominatur. Congregatio quippe iustorum regnum coelorum dicitur. Quia enim per Prophetam Dominus dicit: *Coelum mihi sedes est* (IS. LXVI, 1); et Salomon ait: *Anima iusti sedes est sapientiae*; Paulus etiam dicit: *Christum Dei virtutem et Dei sapientiam* (I COR. I, 24); liquido colligere debemus, quia si Deus sapientia, anima autem iusti sedes sapientiae, dum coelum dicitur sedes Dei, coelum ergo est anima iusti. Hinc per Psalmistam de sanctis praedicatoribus dicitur: *Coeli enarrant gloriam Dei* (PSAL. XVIII, 2). Regnum ergo coelorum est Ecclesia iustorum: quia dum eorum corda in terra nil ambiunt, per hoc quod ad

superna suspirant, iam in eis Dominus quasi in coelestibus regnat. Dicatur ergo: *Simile est regnum coelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.*

4509 *Iam intelligit charitas vestra, quis est iste rex, regis filii pater: ille nimirum, cui Psalmista ait: Deus iudicium tuum regi da, et iustitiam tuam filio regis (PSAL. LXXI, 1). Qui fecit nuptias filio suo. Tunc enim Deus Pater Deo Filio suo nuptias fecit, quando hunc in utero Virginis humanae naturae coniunxit, quando Deum ante saecula fieri voluit hominem in fine saeculorum. Sed quia ex duabus personis fieri solet ista coniunctio, absit hoc ab intellectibus nostris, ut personam Dei et hominis Redemptoris nostri Iesu Christi ex duabus personis credamus unitam. Ex duabus quippe atque in duabus hunc naturis existere dicimus: sed ex duabus personis compositum credi, ut nefas, vitamus. Apertius ergo atque securius dici potest, quia in hoc Pater regi Filio nuptias fecit, quo ei per incarnationis mysterium sanctam Ecclesiam sociavit. Uterus autem Genitricis Virginis huius sponsi thalamus fuit. Unde et Psalmista dicit: *In sole posuit tabernaculum suum, et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo (PSAL. XVIII, 6).* Tamquam sponsus quippe de thalamo suo processit, quia ad coniungendam sibi Ecclesiam incarnatus Deus de incorrupto utero Virginis exivit. Misit ergo servos suos, ut ad istas nuptias amicos invitarent. Misit semel, misit iterum: quia incarnationis Dominicæ prædicatores et prius prophetas, et postmodum apostolos fecit. Bis itaque servos ad invitandum misit: quia incarnationem Unigeniti et per prophetas dixit futuram, et per apostolos nuntiavit factam. Sed quia hi, qui prius invitati sunt, ad nuptiarum convivium venire noluerunt, in secunda invitatione iam dicitur: *Ecce prandium**

meum paravi, tauri mei et altitia occisa sunt, et omnia parata.

4610 *Quid in tauris vel altilibus, fratres charissimi, nisi novi ac veteris Testamenti patres accipimus? Quia enim vulgo loquor, etiam ipsa me necesse est verba evangelicæ lectionis explanare. Altitia enim saginata dicimus: eò enim quod est alere, altitia quasi altitia vocamus. Cum vero in Lege scriptum sit: *Diliges amicum tuum, et odio habebis inimicum tuum:* accepta tunc iustis licentia fuerat, ut Dei suosque adversarios quanta possent virtute comprimerent, eosque iure gladii ferirent. Quod in novo procul dubio Testamento comperitur, cum per semetipsam Veritas prædicat dicens: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos (MATTH. V, 44).* Qui ergo per tauros, nisi patres Testamenti veteris significantur? Nam dum ex permissione legis acceperant, quatenus adversarios suos odii retributione percuterent, ut ita dicam, quid aliud quam tauri erant, qui inimicos suos virtutis corporeæ cornu feriebant? Quid vero per altitia, nisi patres Testamenti novi figurantur? Qui dum gratiam pinguedinis internæ percipiunt, a terrenis desideriis enitentes, ad sublimia contemplationis suæ pennis sublevantur? In imo quippe cogitationem ponere, quid est aliud quam quaedam ariditas mentis? Qui autem intellectu coelestium iam per sancta desideria de supernis delectationis intimæ cibo pascuntur, quasi largiori alimento pinguescunt. Hac enim pinguedine saginari Propheta concupiscerat, cum dicebat: *Sicut adipem et pinguedinem repleatur anima mea (PSAL. LXI, 6).* Quia ergo prædicatores Dominicæ incarnationis missi persecutionem ab infidelibus, et prius prophetæ et postmodum sancti apostoli pertulerunt, invitatis et venire nolentibus dicitur: *Tauri mei**

et altitia occisa sunt, et omnia parata. Ac si apertius dicatur: Patrum præcedentium mortes aspiciat, et remedia vitæ vestrae cogitate. Notandum vero quod in priori invitatione nil de tauris et altilibus dicitur, in secunda autem iam tauri et altitia mactata esse memorantur: quia omnipotens Deus cum verba eius audire nolumus, adiungit exempla, ut omne quod impossibile credimus, tanto nobis ad sperandum fiat facilius, quanto per hoc transisse iam et alios audimus.

4611 *Sequitur: Illi autem neglexerunt et abierunt, alius in villam suam, alius vero in negotiationem suam.* In villam quippe ire est labori terreno immoderate incumbere: in negotiationem vero ire est actionum saecularium lucris inhiare. Quia enim alius intentus labori terreno, alius vero mundi huius actionibus deditus, mysterium incarnationis Dominicæ pensare, et secundum illud vivere dissimulat, quasi ad villam vel negotium pergens, venire ad regis nuptias recusat. Et plerumque, quod est gravius, nonnulli vocantis gratiam non solum respiciunt, sed etiam persequuntur. Unde et subditur: *Reliqui vero tenuerunt servos eius, et contumeliis affectos occiderunt. Sed rex ista cognoscens, missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit.* Homicidas perdidit, quia persequentes interimit. Civitatem eorum igni succendit, quia illorum non solum animæ, sed et caro quoque in qua habitaverant, æterna gehennæ flamma cruciatur. Missis vero exercitibus extinxisse homicidas dicitur, quia in hominibus omne iudicium per angelos exhibetur. Quid namque sunt illa angelorum agmina, nisi exercitus regis nostri? Unde et idem rex Dominus Sabaoth dicitur. Sabaoth quippe exercituum interpretatur. Ad perdendos ergo adversarios

suos exercitum mittit; quia nimirum vindictam Dominus per angelos exercet. Cuius vindictæ potentiam tunc nostri patres audiebant, nos autem iam cernimus. Ubi sunt enim superbi illi martyrum persecutores? Ubi illi qui contra Conditorum suorum cervicem cordis erexerant, et de huius mundi gloria mortifera tumentabant? Ecce iam mors martyrum floret in fide viventium, et hi qui contra illos de crudelitate sua gloriati sunt, nequaquam ad memoriam nostram veniunt vel in numero mortuorum. Rebus ergo cognoscimus, quod in parabolis audimus.

4612 *Sed is qui invitatem se contemni conspiciat, regis filii sui nuptias vacuas non habebit. Ad alios mittit: quia etsi apud aliquos laborat, quandoque tamen sermo Dei inventurus est ubi requiescat. Unde et subditur: *Tunc ait servis suis: Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni. Ille ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias.* Si in Scriptura sacra vias actiones accipimus, exitus viarum intelligimus defectus actionum: quia illi plerumque facile ad Deum veniunt, quos in terrenis actibus prospera nulla comitantur. Sequitur: *Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos, et impletæ sunt nuptiæ discumbentium.**

4613 *Ecce iam ipsa qualitate convivantium aperte ostenditur, quia per has regis nuptias præsens Ecclesia designatur, in qua cum bonis et mali conveniunt. Permixta quippe est diversitate filiorum: quia sic omnes ad fidem generat, ut tamen omnes per immutationem vitæ ad libertatem spiritualis gratiæ culpæ exigentibus non perducatur. Quousque namque hic vivimus, necesse est ut viam præsentis sæculi permixti pergamus. Tunc autem discernimur, cum perveni-*

mus. Boni enim soli nusquam sunt, nisi in coelo: et mali soli nusquam sunt, nisi in inferno. Haec autem vita quae inter coelum et infernum sita est, sicut in medio subsistit, ita utrumque partium cives communiter recipit: quos tamen sancta Ecclesia et nunc indiscrete suscipit, et postmodum in egressione discernit. Si ergo boni estis, quamdiu in hac vita subsistitis, aequanimitè tolerate malos. Nam quisquis malos non tolerat, ipse sibi per intolerantiam suam testis esse, quia bonus non est. Abel enim esse renuit, quem Cain malitia non exercet. Sic in tritura areae grana sub paleis premuntur: sic flores inter spinas oriuntur, et rosa quae redolet, crescit cum spina quae pungit. Duos quippe filios habuit primus homo: sed unus horum electus est, alter reprobus fuit. Tres filios Noe arca continuit: sed duo ex his electi sunt, et unus reprobus fuit. Duos Abraham filios habuit: sed unus electus est, alter reprobus fuit. Duos Isaac filios habuit: sed unus electus est, alter reprobatus. Duodecim filios habuit Iacob: sed ex his unus per innocentiam venditus est, alii vero per malitiam venditores fratris fuerunt. Duodecim apostoli sunt electi: sed unus in his admixtus est qui probaret, undecim qui probarentur. Septem sunt diacones ab apostolis ordinati: sed sex in fide recta permanentibus, unus exstitit auctor erroris. In hac ergo Ecclesia nec mali sine bonis, nec boni sine malis esse possunt. Anteacta itaque tempora, fratres charissimi, ad mentem reducite, et vos ad malorum tolerantiam roborate. Si enim electorum filii sumus, restat necesse est, ut per eorum exempla gradiamur. Bonus enim non fuit, qui malos tolerare recusavit. Hinc namque est quod de semetipso beatus Iob asserit, dicens: *Frater fui draconum, et so-*

cus struthionum (Iob xxx, 29). Hinc per Salomonem sponsi voce sanctae Ecclesiae dicitur: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias* (CANT. II, 2). Hinc ad Ezechielem Dominus dicit: *Fili hominis, increduli et subversores sunt tecum et cum scorpionibus habitas* (EZECH. II, 6). Hinc Petrus beati Lot vitam glorificat dicens: *Et iustum Lot oppressum a nefandorum iniuria [ac luxuriosa] conversatione eruit: aspectu enim et auditu iustus erat, habitans inter eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant* (II PET. II, 7 sqq.). Hinc Paulus discipulorum vitam et laudat et roborat dicens: *In medio nationis pravae et perversae, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, verbum vitae continentes* (PHILIPP. II, 15). Hinc Iohannes Pergami Ecclesiae attestatur dicens: *Scio ubi habitas, ubi sedes est salanae, et tenes nomen meum, et non negasti fidem meam* (APOC. II, 13). Ecce, fratres charissimi, pene omnia percurrendo cognoscimus, quia bonus non fuit, quem malorum pravitas non probavit. Ut enim ita loquar, ferrum animae nostrae nequaquam perducitur ad subtilitatem acuminis, si hoc non eraserit alienae lima pravitatis.

Terrere autem vos non debet, quod in Ecclesia et multi mali et pauci sunt boni: quia arca in undis diluvii, quae huius Ecclesiae typum gessit, et ampla in inferioribus, et angusta in superioribus fuit; quae in summitate etiam sua ad unius mensuram cubiti excrevit. Inferius quippe quadrupedia atque reptilia, superius vero aves et homines habuisse credenda est. Ibi lata exstitit, ubi bestias habuit; ibi angusta, ubi homines servavit: quia nimirum sancta Ecclesia in carnalibus ampla est, in spiritualibus angusta. Ubi enim bestiales hominum mores tolerat, illic latius sinum laxat. Ubi autem eos habet, qui spiritali ra-

tionis suffulti sunt, illic quidem ad summum ducitur, sed tamen quia pauci sunt, angustatur. *Lata quippe via est, quae ducit ad perditionem, et multi sunt qui vadunt per eam: et angusta est quae ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam* (MATTH. VII, 13). Eo autem usque arca angustatur in summis, quosque ad mensuram unius cubiti perducatur: quia in sancta Ecclesia quanto sanctiores quique sunt, tanto pauciores. Quae in summo ad illum perducitur, qui solus homo in hominibus et sine alterius comparatione natus est sanctus. Qui iuxta Psalmistae vocem, *factus est sicut passer unicus in aedificio* (PSAL. CI, 8). Tanto ergo magis mali tolerandi sunt, quanto et amplius abundant, quia et in areae tritura pauca sunt grana, quae servantur horreis, et grandes acervi palearum, qui ignibus comburuntur.

4615 Sed quia iam largiente Domino nuptiarum domum, id est sanctam Ecclesiam intrastis, solerter, fratres, aspiciate, ne aliquid de mentis vestrae habitu rex ingrediens reprehendat. Cum magno enim cordis timore pensandum est quod protinus subditur: *Intravit autem rex ut videret discumbentes: et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali*. Quid, fratres charissimi, exprimi per nuptialem vestem putamus? Si enim vestem nuptialem baptisma vel fidem dicimus, quis sine baptismo et fide has nuptias intravit? Eo enim ipso foris est, quo necdum credidit. Quid ergo debemus intelligere nuptialem vestem nisi charitatem? Intrat enim ad nuptias, sed cum nuptiali veste non intrat, qui in sancta Ecclesia assistens fidem habet, sed charitatem non habet. Recte enim charitas nuptialis vestis vocatur: quia hanc in se Conditor noster habuit, dum ad sociandae sibi Ecclesiae nuptias venit. Sola quippe dilectione Dei actum est, ut eius Unige-

nitus mentes sibi electorum hominum uniret. Unde et Iohannes dicit: *Sic enim dilexit Deus mundum, ut Filium suum unigenitum daret pro nobis* (IOANN. III, 16). Qui ergo per charitatem venit ad homines, eandem charitatem innotuit vestem esse nuptialem. Omnis ergo vestrum, qui in Ecclesia positus Deo credidit, iam ad nuptias intravit: sed cum nuptiali veste non venit, si charitatis gratiam non custodit. Et certe, fratres, si quis ad carnales nuptias esset invitatus, vestem mutaret, congaudere se sponso et sponsae ex ipso sui habitus decore ostenderet, inter gaudentes et festa celebrantes despectis vestibus apparere erubesceret. Nos ad Dei nuptias venimus, et cordis vestem mutare dissimulamus. Congaudent angeli, cum ad coelum assumuntur electi. Qua ergo mente haec spiritalia festa conspiciamus, quae nuptialem vestem, id est charitatem, quae sola nos speciosos exhibet, non habemus?

4616 Sciendum vero est, quia sicut in duobus lignis, superiore videlicet et inferiore vestis textitur: ita in duobus praeceptis charitas habetur, in dilectione scilicet Dei et proximi. Scriptum quippe est: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tua, et proximum tuum sicut teipsum* (MARC. XII, 30). Qua in re notandum est, quia in dilectione proximi mensura amoris ponitur, cum dicitur: *Diliges proximum tuum sicut teipsum*: Dei autem dilectio nulla mensura constringitur, cum dicitur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tua*. Non enim iubetur quisque quantum diligat, sed ex quanto, cum dicitur: *Ex toto*, quia ille veraciter Deum diligit, qui sibi de se nihil relinquit. Duo ergo haec necesse est, ut charitatis praecepta custodiat, quisquis

habere in nuptiis vestem nuptialem curat. Hinc est enim, quod apud Ezechielem prophetam portae ipsius civitatis in monte constitutae vestibulum duobus cubitis mensuratur: quia nimirum accessus nobis coelestis civitatis non panditur, si in hac Ecclesia, quae pro eo quod adhuc foris est, vestibulum dicitur, Dei et proximi dilectio non tenetur. Hinc est quod cortinis tabernaculi intexi coccus bis tinctus iubetur. Vos estis, fratres, vos estis cortinae tabernaculi, qui per fidem in cordibus vestris secreta coelestia velatis. Sed cortinis tabernaculi bis tinctus coccus debet inesse. Coccus quippe ignis speciem habet. Quid vero est charitas, nisi ignis? Sed ista charitas esse bis tincta debet, ut tingatur et per amorem Dei, tingatur et per amorem proximi. Qui enim sic amat Deum, ut per contemplationem illius negligat proximum, coccus quidem est, sed bis tinctus non est. Rursum qui sic amat proximum, ut tamen contemplationem Dei per eius amorem relinquat, coccus est, sed bis tinctus non est. Ut ergo caritas vestra bis tinctus coccus esse valeat, et ad amorem se Dei, et ad amorem proximi accendat: quatenus nec ex compassione proximi contemplationem relinquat Dei, nec plusquam debet inhaerens contemplationi Dei, compassionem abiciat proximi. Omnis itaque homo inter homines vivens, sic ad eum anhelat quem desiderat, ut tamen hunc non deserat cum quo currebat: et sic huic adiutorium ferat, ut ab illo nullatenus torpeat, ad quem festinabat.

6617 Scendum quoque est, quod ipsa dilectio proximi in duobus praeceptis subdividitur, cum quidam sapiens dicat: *Omne quod tibi odis fieri, vide ne ipse alteri facias* (Tob. iv, 16). Et per semetipsam Veritas praedicat dicens: *Quae vultis ut faciant vobis homines, et vos eadem fa-*

cite illis (MATTH. VII, 12). Si enim et quod impendi nobis recte volumus, hoc aliis impartimur, et quod nobis ferimus, hoc aliis facere ipsi devitamus, charitatis iura illaesa servamus. Sed nemo quempiam diligit, habere se protinus charitatem putet, nisi prius ipsam vim suae dilectionis examinet. Nam si quis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, charitatem non habet, sed habere se putat. Charitas autem vera est, cum et in Deo diligitur amicus, et propter Deum diligitur inimicus. Ille enim propter Deum diligit eos quos diligit, qui iam et eos diligere, a quibus non diligitur, scit. Probari enim charitas per solam odii adversitatem solet. Unde et per semetipsum Dominus dicit: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos* (LUC. VI, 27). Ille ergo securus amat, qui propter Deum illum amat, a quo se intelligit non amari. Magna sunt haec, alta sunt haec, et multis ad exhibendum difficilia: sed tamen ista est vestis nuptialis. Quisquis autem hanc recumbens in nuptiis non habet, iam sollicitus metuat, ingrediente rege quando mittatur foras. Ecce enim dicitur: *Intravit rex ad nuptias ut videret discumbentes: et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali*. Nos sumus, fratres charissimi, qui in nuptiis Verbi discumbimus, qui iam fidem in Ecclesia habemus, qui Scripturae sacrae epulis pascimur, qui coniunctam Deo Ecclesiam esse gaudemus. Considerate, rogo, si cum nuptiali veste ad has nuptias venistis, cogitationes vestras sollicita inquisitione discutite. De rebus singulis corda vestra trutinat, si iam contra nullum odium habetis, si contra felicitatem alienam nulla vos invidiae face succenditis, si per occultam malitiam nemini nocere festinatis.

4618 Ecce rex ad nuptias ingreditur, et cordis nostri habitum contemplantur, atque

ei, quem charitate vestitum non invenit, protinus iratus dicit: *Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?* Mirandum valde est, fratres charissimi, quod hunc et amicum vocat, et reprobat: ac si ei apertius dicat: *Amice, et non amice: amice per fidem, sed non amice per operationem. At ille obmutuit: quia quod dici sine gemitu non potest, in illa restrictione ultimae increpationis omne argumentum cessat excusationis: quippe quia ille foris increpat, qui testis conscientiae intus animum accusat. Sed inter haec sciendum est, quia quisquis hanc vestem virtutis habet, sed tamen adhuc perfecte non habet, ad pii regis ingressum desperare veniam non debet: quia ipse quoque spem nobis per Psalmistam tribuens dicit: *Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro tuo omnes scribentur* (PSAL. CXXXVIII, 16). Sed quia pauca haec in consolatione habentis et infirmantis diximus, nunc ad eum, qui hanc omnimodo non habet, verba vertamus. Sequitur:*

4619 *Tunc dixit rex ministris: Ligatis manibus eius et pedibus, mitte eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium.* Ligantur tunc pedes et manus per restrictionem sententiae, qui modo a pravis operibus ligari noluerunt per meliorationem vitae. Vel certe tunc ligat poena, quos modo a bonis operibus ligavit culpa. Pedes enim qui visitare aegrum negligunt, manus quae nihil indigentibus tribuunt, a bono opere iam ex voluntate ligatae sunt. Qui ergo nunc sponte ligantur in vitio, tunc in supplicio ligantur invite. Bene autem dicitur quod in exteriores tenebras proiciatur. Interiores quippe tenebras dicimus coecitatem cordis, exteriores vero tenebras aeternam noctem damnationis. Tunc ergo damnatus quisque non in interiores, sed in exteriores tenebras mit-

titur: quia illic invitatus proicitur in noctem damnationis, qui hic sponte cecidit in coecitatem cordis. Ubi fletus quoque et stridor dentium esse perhibetur: ut illic dentes strideant, qui hic de edacitate gaudebant: illic oculi defleant, qui hic per illicitas concupiscentias versabantur, quatenus singula quaeque membra supplicio subiaceant, quae hic singulis quibusque vitiis subiecta serviebant.

4620 Sed repulso uno, in quo videlicet omne malorum corpus exprimitur, generalis protinus sententia subinfertur, qua dicitur: *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.* Tremendum valde est, fratres charissimi, quod audivimus. Ecce nos omnes iam vocati per fidem ad coelestis regis nuptias venimus, incarnationis eius mysterium et credimus et confitemur, divini Verbi epulas sumimus; sed futuro die iudicii rex intraturus est. Quia vocati sumus, novimus: si sumus electi, nescimus. Tanto ergo necesse est ut unusquisque nostrum in humilitate se deprimat, quanto si sit electus ignorat. Nonnulli enim bona nec incipiunt, nonnulli vero in bonis, quae inceperunt, minime persistunt. Alter pene totam vitam ducere in pravitate conspuit, sed iuxta finem vitae a pravitate sua per districtae poenitentiae lamenta revocatur: alter electam videtur vitam ducere, et tamen hunc contingit ad erroris nequitiam iuxta finem vitae declinare. Alius bonum bene inchoat, melius consummat: alius in malis actibus a primaeva actate se deicit, et in eisdem operibus semper seipso deterius consummat. Tanto ergo sibi unusquisque sollicitus metuat, quanto ignorat quod restat: quia, quod saepe dicendum est, et sine oblivione retinendum: *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Sed quia nonnumquam mentes audientium plus exempla fidelium, quam doctentium verba convertunt, volo vobis

aliquid de proximo dicere, quod corda vestra tanto formidolosius audiant, quanto eis hoc de propinquo sonat. Neque enim res longe ante gestas dicimus, sed eas de quibus testes existunt, eisque interfuisse se referunt, memoramus.

4621

Tres pater meus sorores habuit, quae cunctae tres sacrae virgines fuerunt: quarum una Tharsilla, alia Gordiana, alia Aemiliana dicebatur. Uno omnes ardore conversae, uno eodemque tempore sacratae, sub districtione regulari degentes, in domo propria socialem vitam ducebant. Cumque essent diutius in eadem conversatione, coeperunt quotidianis incrementis in amorem Conditoris sui Tharsilla et Aemiliana succrescere, et cum solo hic essent corpore, quotidie animo ad aeterna transire. At contra Gordianae animus coepit a calore amoris intimi per quotidiana detrimenta tepescere et paulisper ad huius saeculi amorem redire. Crebro autem Tharsilla dicere Aemilianae sorori suae cum magno gemitu solebat: Video Gordianam sororem nostram de nostra sorte non esse: perpendo enim quia foras defluit, et cor ad quod proposuit non custodit. Quam curabant blanda quotidie redargutione corripere, atque a levitate morum ad gravitatem sui habitus reformare. Quae quidem resumebat vultum subito gravitatis inter verba correptionis, sed cum eiusdem correptionis hora transisset, transibat protinus et superducta gravitas honestatis, moxque ad levia verba redibat. Puellarum gaudebat societate laicarum, eique persona valde onerosa erat quaecumque huic mundo dedita non erat. Quadam vero nocte huic Tharsillae amitae meae, quae inter sorores suas virtute continuatae orationis, afflictionis studiosae, abstinentiae singularis, gravitate vitae venerabilis in honore et culmine sanctitatis excreverat, sicut ipsa

narravit, per visionem avatus meus Felix huius Romanae Ecclesiae antistes apparuit, eique mansionem perpetuae claritatis ostendit, dicens: Veni, quia in hac te lucis mansione suscipio. Quae subsequenti mox febre correpta, ad diem pervenit extremum. Et sicut nobilissus feminis virisque morientibus multi conveniunt, qui eorum proximos consolentur, eadem hora eius exitus multi viri ac feminae eius lectulum circumsteterunt, inter quas mater mea quoque adfuit: cum subito sursum illa respiciens, Iesum venientem vidit, et cum magna animadversione coepit circumstantibus clamare dicens: Recedite, recedite, Iesus venit. Cumque in eum intenderet quem videbat, sancta illa anima a carne soluta est: tantaque subito fragrantia miri odoris aspersa est, ut ipsa quoque suavitatis cunctis ostenderet, illic autorem suavitatis venisse. Cumque corpus eius ex more mortuorum ad lavandum esset nudatum, longo orationis usu in cubitis eius et genibus, camelorum more, inventa est obdurata cutis excrevisse, et quid vivens eius spiritus semper egerit, caro mortua testabatur. Haec autem gesta sunt ante Dominici natalis diem. Quo transacto, mox Aemilianae sorori suae per visionem nocturnae visionis apparuit, dicens: Veni, ut quia natalem Dominicum sine te feci, sanctum Theophaniae diem iam tecum faciam. Cui illa protinus de sororis suae Gordianae salute sollicita respondit: Et si sola venio, sororem nostram Gordianam cui dimitto? Cui, sicut asserbat, tristis vultu iterum dixit: Veni, Gordiana etenim soror nostra inter laicas deputata est. Quam visionem mox molestia corporis secuta est, atque ita ut dictum fuerat, ante Dominicam apparitionis diem, eadem molestia ingravescente, defuncta est. Gordiana autem mox ut solam remansisse

se reperit, eius pravitas excrevit: et quod prius latuit in desiderio cogitationis, hoc post effectum pravae actionis exercuit. Nam oblita Dominici timoris, oblita pudoris et reverentiae, oblita consecrationis, conductorem agrorum suorum postmodum maritum duxit. Ecce omnes tres non prius ardore conversae sunt, sed non in uno eodemque studio permanerunt: quia iuxta Dominicam vocem, *multi sunt vocati, pauci vero electi*. Haec ergo dixi, ne quis in bono iam opere positus, sibi vires boni operis tribuat, ne quis de propria actione confidat: quia etsi iam novit hodie qualis sit, adhuc cras quid futurus sit nescit. Nemo ergo de suis iam operibus securus gaudeat, quando adhuc in huius vitae incertitudine qui finis sequatur ignorat. Sed quia rem retuli, quae vos ex divina districtione perterritur, aliud adhuc e vicino refero, quod ex divina misericordia perterrita, vestra corda consoletur: quod tamen in sermone alio iam me dixisse memini, sed vos nequaquam adfuitis.

4622

Ante biennium frater quidam in monasterium meum, quod iuxta beatorum martyrum Ioannis et Pauli ecclesiam situm est, gratia conversationis venit: qui diu regulariter protractus, quandoque susceptus est. Quem frater suus ad monasterium non conversationis studio, sed carnali amore secutus est. Is autem qui ad conversationem venerat, valde fratribus placebat, ad contra frater illius longe a vita eius ac moribus discrepabat. Vivebat tamen in monasterio necessitate potius, quam voluntate. Et cum in cunctis actibus perversus existeret, pro fratre suo ab omnibus aequanimitate tolerabatur. Erat enim levis eloquio, pravus actione, cultus vestibus, moribus incultus: ferre vero non poterat si quisquam illi de sancti habitus conversatione loqueretur.

Facta autem fuerat vita illius cunctis fratribus visu gravis, sed tamen, ut dictum est, pro fratre sui gratia erat cunctis tolerabilis. Aspernabatur valde si quis sibi aliquid de pravitatis suae correctione loqueretur. Bona non solum facere, sed etiam audire non poterat. Numquam se ad sanctae conversationis habitum venire iurando, irascendo, deridendo testabatur. In hac autem pestilentia, quae nuper huius urbis populum magna ex parte consumpsit, percussus in inguine, perductus est ad mortem. Cumque extremum spiritum ageret, convenerunt fratres, ut egressum illius orando protegerent. Iam corpus eius ab extrema fuerat parte praemortuum, in solo tantummodo pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti autem fratres tanto pro eo coeperunt enixius orare, quanto eum iam videbant sub celeritate discedere. Cum repente coepit eisdem fratribus assistentibus adnisi quo poterat, clamare, et orationes eorum interrumpere, dicens: Recedite, recedite: ecce draconi ad devorandum datus sum, qui propter vestram praesentiam devorare me non potest. Caput meum iam in suo ore absorbit; date locum, ut me amplius non cruciet, sed faciat quod facturus est. Si ei ad devorandum datus sum, quare propter vos moras patior? Tunc fratres coeperunt ei dicere: Quid est quod loqueris, frater? Signum tibi sanctae crucis imprime. Respondebat ille ut poterat, dicens: Volo me signare sed non possum, quia a dracone premor. Cumque hoc fratres audirent, prostrati in terra cum lacrymis coeperunt pro ereptione illius vehementius orare. Et ecce subito coepit melioratus aeger quibus valebat vocibus exsultare dicens: Gratias Deo, ecce draco, qui me ad devorandum acceperat, fugit: orationibus vestris expulsus, stare non potuit. Pro

peccatis meis modo intercedite, quia converti paratus sum, et saecularem vitam funditus relinquere. Homo ergo, qui, sicut iam dictum est, ab extrema corporis fuerat parte praemortuus, reservatus ad vitam, toto ad Deum corde conversus est. Longis et continuus in conversatione eadem flagellis eruditus, atque ante paucos dies exerescente corporis molestia defunctus est. Qui iam moriens draconem non vidit, quia illum per cordis immutationem vicit. Ecce, fratres mei, Gordiana, quam superius dixi, a sanctimonialis habitus excellentia corruit ad poenam, et frater hic, de quo ista narravi, ab ipso mortis articulo rediit ad aeternam vitam. Nemo ergo scit, quid de se in occultis Dei iudiciis agatur: quia *multi sunt vocati, pauci vero electi*. Quia ergo nulli de se certum est electum se esse, restat ut omnes trepidant, omnes de sua actione formident, omnes in sola divina misericordia gaudeant, nullus de suis viribus praesumat. Est qui perficiat fiduciam nostram, ille scilicet qui in se dignatus est assumere naturam nostram, Iesus Christus, qui cum Patre vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula seculorum. Amen.

Varia de incertitudine horae mortis.

4623 **V**ENTURI exitus ignorantia incerta est, et dum quisque mori non existimat, tollitur. — Unde unusquisque festinet, ne in iniquitatibus suis rapiatur, simulque finiatur vita cum culpa (S. IUST. HISP.). — Deus diem mortis incertum salubriter constituit, ut diem ultimum suum quisque salubriter cogitet. — Misericordia Dei est, quia nescit homo quando moriatur: latet enim ultimus dies, ut observentur omnes dies (S. AUG.). — Vigilemus ergo, et dum tempus habemus operum bonum. * Quis memorabitur tui post mortem? et quis orabit pro te? Age, age nunc, charissime, quidquid agere potes, quia nescis, quando morieris;

nescis etiam, quid te post mortem sequatur „ (S. AMBR.). — O Maria, „ *impetra nobis pacem et salutem in die novissimo* „ (S. BONAV.).

FERIA SECUNDA

Homilia S. Hieronymi Presbyteri.

IN MATH. CAP. 22.

4624 **R**espondens Iesus dixit iterum in parabolis eis, dicens: *Simile factum est regnum coelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo*. Pharisei intelligentes de se dici parabolas, quaerebant eum tenere et occidere. Hanc eorum sciens Dominus voluntatem, nihilominus increpat saevientes, nec timore superatur, quo minus arguat peccatores. Rex iste qui fecit nuptias filio suo, Deus omnipotens est. Facit autem nuptias Domino nostro Iesu Christo et Ecclesiae, quae tam ex Iudaeis, quam ex gentibus congregata est.

4625 *Et misit servum suum vocare invitatos ad nuptias, et volebant venire*. Haud dubium quin Moyses, per quem legem invitatis dedit. Si autem servos legerimus, ut pleraque habent exemplaria, ad prophetas referendum est, quod invitati per eos venire contempserint.

4626 *Iterum misit alios servos, dicens: Dicitur invitatis: Ecce prandium meum paravi; lauri mei, et altitia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt*. Servi qui secundo missi sunt, melius est ut prophetae intelligantur, quam apostoli: ita tamen si supra servus scriptus fuerit. Si autem servos, ibidem legas, hic secundi servi, apostoli intelligendi sunt. Prandium paratum, et tauri, et altitia occisa, vel per metaphoram opes regiae describuntur, ut ex carnalibus intelligantur spirituales; vel certe dogmatum magnitudo, et

doctrina Dei lege plenissima sentiri potest.

4627 *Et abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam. Reliqui vero tenuerunt servos eius; et contumelias affectos, occiderunt*. Inter eos, qui non recipiunt Evangelii veritatem, multa diversitas est. Minoris enim criminis sunt qui occupati aliis rebus venire noluerunt, his qui, contempto invitantis affectu, verterunt humanitatem in crudelitatem, et tentos servos regis, vel contumelias affecerunt, vel occiderunt. In hac parabola sponsi siletur occisio; et per servorum mortes contemptus ostenditur nuptiarum.

4628 *Rex autem cum audisset, iratus est*. De quo dictum supra fuerat: *Simile factum est regnum coelorum homini regi, quando invitabat ad nuptias, et agebat opera clementiae, hominis nomen appositum est, nunc quando ad ultionem venit, homo siletur, et rex tantum dicitur*. *Et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit*. Exercitus seu ultores angelos, de quibus in Psalmis scribitur: *Inmissiones per angelos pessimos* (PSAL. LXXVII, 49); seu Romanos intelligamus, sub duce Vespasiano et Tito, qui occisis Iudaeae populis, praevaticatricem succenderint civitatem.

4629 *Tunc ait servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt; sed qui invitati erant non fuerunt digni. Itaque exiit ad exitum viarum, et quoscunque inveneritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos, et impletae sunt nuptiae discumbentium*. Gentilium populus non erat in viis, sed in exitibus viarum. Quaeritur autem quomodo in his qui foris erant, inter malos et boni aliqui sint reperti? Hunc locum plenius tractat Apostolus ad Romanos (ROM. II, 14): quod

gentes naturaliter facientes ea quae legis sunt condemnationem Iudaeae, qui scriptam legem non fecerint. Inter ipsos quoque ethnicos est diversitas infinita; cum sciamus alios esse proclives ad vitia et ruentes ad mala; alios ob honestatem morum virtutibus deditos.

4630 *Intravit autem rex, ut videret discumbentes; et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali, et ait illi: Amice, quomodo hic intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit*. Hi qui invitati fuerant ad nuptias, de sepibus et angulis, et plateis, et diversis locis, coenam regis impleverant. Sed postea cum venisset rex, ut videret discumbentes in convivio suo (hoc est, in sua quasi fide requiescentes; ut in die iudicii visitaret convivas et discerneret merita singulorum), invenit unum qui veste indutus non erat nuptialis. Unus iste, omnes qui sociati sunt malitia intelliguntur. Vestis autem nuptialis, praecepta sunt Domini, et opera quae complentur ex lege et Evangelio, novique hominis efficiunt vestimentum. Si quis igitur in tempore iudicii inventus fuerit sub nomine Christiano non habere vestem nuptialem, hoc est, vestem supercoelestis hominis, sed vestem pollutam, id est, veteris hominis exuvias, hic statim corripitur, et dicitur ei: *Amice, quomodo hic intrasti?* Amicum vocat quod invitatus ad nuptias est: arguit impudentiae, quod veste sordida munditias polluerit nuptiales. *At ille obmutuit*. In tempore enim illo non erit locus poenitentiae, nec negandi facultas, cum omnes angeli et mundus ipse testis sit peccatorum.

4631 *Tunc dixit rex ministris: Ligatis pedibus et manibus eius, mitte eum in tenebras exteriores; ibi erit fletus et stridor dentium*. Manus ligatas et pedes, fletumque oculorum, et stridorem dentium, vel ad comprobendam resurrectionem

nis intellige veritatem. Vel certe ideo ligantur manus et pedes, ut male operari, et currere desistant ad effundendum sanguinem. In fletu quoque oculo- rum, et stridore dentium, per metaphoram membrorum corporalium, magnitudo ostenditur tormentorum.

4632 *Multi autem sunt vocati, pauci vero electi.* Omnes parabolas brevi sententia comprehendit: quod et in opere vineae, et in aedificatione domus, et in convivio nuptiali, non initia, sed finis quaeratur.

Varia de miseria et horrore mortis.

4633 **P**UTREDINI dixi: pater meus es, mater mea, et soror mea, veribus (Sb XVII, 14). — Cum enim morietur homo, haereditabit serpentes, et bestias, et vermes (EccL. X, 13). — Cadunt corpora moriendo: nam a cadendo cadavera nunciantur (S. AUG.). — Anima mea, quis erit ille pavor, cum dimissis omnibus quorum tibi praesentia iucunda erat, sola ingrediens ignotam penitus regionem, ubi occurrentia catervatim terrissima monstra videbis; quis tibi in die tantae necessitatis succurret? quis tuebitur a rugientibus praeparatis ad escam? quis consolabitur? quis deducet? (S. BERNARDUS).

4634 Si vis terrorem mortis superare noli peccare; quia per peccatum mors venit in mundum. « Mors est dicta a morsu primi hominis, quia vetitae arboris pomum mordens, mortem incurrit. » (S. AXTON. PATAV.). — Ante obitum mortuus sis mundo, ut post obitum in Deo vivas et cum Deo regnes. Abiice ergo vanitates huius mundi, et memento quod « Jocus diminutive est mortui locus, in quo iacet: cui enim viventis magna palatia, et ampla domus non sufficiebant pro loco, ei morienti parvum spatium sufficit pro loculo; unde mortuo Alexandro dixit quidam philosophus: Quem totus mundus non capiebat, hodie parva continet arca. » (LEONOLPH. CARTH.). — O Maria, inter servulos tuos suscipe me; in hora mortis meae iudifica me!

FERIA TERTIA

Homilia S. Thomae Aquinatis.

IN MATTH. CAP. 22.

DICTUM est supra quod Christi 4635 persecutores provocati sunt ad occidendum eum tribus de causis: ex eius gloria, ex eius sapientia qua confutabat eos, ex eius iustitia qua arguebat eos. Qualiter autem provocati sunt ex gloria Christi, dictum est; nunc autem dicendum qualiter ex sapientia. Et primo in quantum eorum damnationem praemonstrat; secundo in quantum disputando confutat, ibi, *Tunc abeuntes pharisaei consilium inierunt ut caperent eum in sermone.* In ista parabola, in qua determinatur de reprobatione Iudaeorum et vocatione gentium, primo ponitur instructio nuptiarum; secundo de vocatione Iudaeorum et recusatione; tertio de vocatione gentium. Secunda ibi, *Et misit servos suos vocare invitatos;* tertia ibi, *Tunc ait servis suis,* etc. Dicit ergo, *Et respondens Iesus dixit.* Cui respondit? Non est dictum quod alicui loqueretur. Sed cum tenere volebant, ideo non verbis, sed malitia eorum respondit, ideo *in parabolis dicit eis: Simile est regnum coelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo.* Hic ponitur parabola de nuptiis, et similis parabola ponitur Luc. cap. XIV. Et non videtur eadem secundum Gregorium, quia ibi fit mentio de coena, hic de nuptiis. Item nullus exclusus est ab illa coena, hic autem est aliquis exclusus. Unde alia est parabola. Per illam convivium coeleste intelligitur, per istam convivium quod fit in terra. Et ideo illud dicitur coena, quia ab eo nullus excluditur, ab isto aliquis excluditur. Potest dici, secundum aliquos, quod eadem est parabola, quia antiquitus prandium et coena idem appellabatur, quia non solebant

comedere homines nisi usque ad nonam. Vel potest dici quod Lucas dicit quod Matthaeus tacuit. Sed credo quod alia est. Circa istam videamus quis est iste homo rex. Et dicitur quod iste est Deus, et intelligitur persona Patris, quia dicit *Filio suo.* Sed quare dicit, *Homini regi?* Ratio est, ut dicit Origenes, quia rex dicitur a regendo. Nos autem non possumus, nec sumus capaces regni eius secundum quod est, sed regit nos secundum modum nostrum. Deuteron. c. XXXII, vers. II: *Sicut aquila provocans pullos ad volandum.* Et ideo dicitur, *Homini regi,* quia regit nos humano modo. Sed cum videbitur sicuti est, tunc erit rex, quia tunc secundum se reget. Unde Apostolus I Corinth. cap. XIII, vers. 12: *Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem.* Dicit, *Simile est regnum coelorum homini regi.* Sicut enim in regno sunt multa: est enim rex, regnum, et qui serviunt: sic in illo regno; ideo *simile est homini regi qui fecit nuptias Filio suo.* Filius est Christus, de quo dicitur I Ioann. ult., 20: *Ut sinus in vero filio eius.* Hic est verus Deus, et vita aeterna. Quae sint istae nuptiae, quadrupliciter potest exponi. Primo per unitatem naturae humanae ad divinam, ut humana natura sit sponsa; thalamus fuit uterus Virginis. Ps. XVIII, 6: *Ipse enim tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Et haec expositio habet aliquid dubietatis, quia posset credi quod non alia esset persona Patris, alia Filii. Unde potest dici quod iste sponsus est Verbum incarnatum; sponsa Ecclesia; unde Apostolus Ephes. v, 32: *Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo et Ecclesia.* Item ipsius Verbi ad animam nostram. Fit enim anima particeps gloriae Dei per fidem, et sic fiunt nuptiae nostrae. Osee II, 20: *Sponsabo te in fide.* Item nuptiae

erunt in communi resurrectione. Huius autem resurrectionis Christus est via; Ioann. cap. XIV, 6: *Ego sum via.* Tunc crunt nuptiae, quando mortale nostrum absorberbitur a vita, ut habetur I ad Cor. XIII. Sed si loquamur secundum Gregorium, oportet exponere de praesentibus, secundum quod Ecclesia Christo, et anima nostra Deo per fidem desponsatur.

4636 Sequitur de vocatione Iudaeorum. Et primo ponitur duplex vocatio; secundo excusatio, ibi, *Illi autem neglexerunt,* etc. Circa primum duo facit secundum duas vocationes; unde dicit, *Et misit servos suos vocare invitatos.* Et secundum quod dicit ibi Origenes, duplex est ibi littera, quia quaedam littera habet, *Misit servum suum,* quaedam, *Servos suos.* Si sit littera, *Servum,* sic tria sunt consideranda. Primo invitatio; secundo vocatio; et tertio alia invitatio. Fuerunt ergo Iudaei invitati in patriarchis; unde dictum est Abrahae (GEN. XXII, 18): *In semine tuo benedicentur omnes gentes.* Ad Galat. III, 7: *Abrahae dictae sunt promissiones et semini eius,* etc. Primum fuit missus Moyses. Num. XII, 7: *Non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est.* Et sequitur, *Quare non timuistis eum? Et volebant venire.* Deut. cap. XXXI, 27: *Adhuc vivente me, et egrediente vobiscum, semper contentiose egistis erga Dominum.* Secunda vocatio est per prophetas, de quibus Amos III, 7: *Non faciet Dominus verbum, nisi revelaverit secretum suum ad servos suos prophetas.* Vel potest esse littera, *Servos;* et tunc per primos significantur prophetae, quibus semper Iudaei rebelles fuerunt; Act. cap. VII, 51: *Vos semper Spiritu sancto restitistis.* Per secundos Apostoli, quibus dictum est supra x, 5: *In viam gentium ne abieritis.* Vel per primos prophetas, primos Aposto-

los; per secundos, successores Apostolorum.

4637 *Iterum misit alios servos.* Hic ponitur alia invitatio. Et ponitur augmentum benignitatis ex parte invitantis, et augmentum malitiae ex parte excusantis. In prima vocatione nihil promisit; in ista vero promittit, quia dicit, *Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi.* Istud prandium est spiritualis refectio; Prov. cap. ix, 2: *Sapientia immolavit victimas, miscuit quasi alita bene.* Altilia dicuntur proprie aves saginatae, quae nutriuntur et impinguntur, et significant subtiles sensus, et fiunt saginatae quando sacris sensibus multiplicantur, quibus anima saginatur; Ps. LXII, 6: *Sicut ex adipse et pinguedine repleatur anima mea.* Quidquid enim necessarium est, invenitur in sacra Scriptura. Ideo omnia sunt parata. PSAL. XVIII, 8: *Lex Domini immaculata convertens animas.* Haec est invitatio Sapientiae, Prov. ix, 5: *Venite, comedite panem meum et bibite vinum quod miscui vobis.* Vel significat refectioem spirituale. Per tauros significatur exempla sanctorum, quae Dominus praeparavit in exemplum; Iac. v, 10: *Accipite in exemplum exitus mali, et longanimitatis, et laboris, et patientiae, prophetas.* Unde tribulationes sanctorum ponit in exemplum. Secundum Gregorium, per tauros significantur patres veteris Testamenti, quia taurus ferit cornibus, et in tempore patrum semper quaerebatur vindicta, et praecipiebatur oculum dari pro oculo. Per altilia patres novi Testamenti, quia omnia dimiserunt pro

Christo, et impinguntur sapientia Dei, occisi propter Deum, et utrique occisi sunt. *Omnia parata sunt, venite ad nuptias.* Passus est Christus, aperuit coelos, misit Apostolos. Vel per tauros intelliguntur sacerdotes veteris Testamenti, quia taurus est animal immolatum; per altilia prophetae qui impinguati sunt sapientia Dei. *Sed illi, scilicet indurati in malitia, neglexerunt.* Quidam dimitunt ex negligentia, quidam autem ex malitia, qui persequuntur praedicatorum; unde dicit, *Illi autem neglexerunt.* Et quae fuit causa? Quia *abierunt unus in vineam suam, alius ad negotiationem suam.* Videbantur habere iustam causam exteriori, sed Dominus non recipit, quia nulla temporalia debent detinere de veniendo ad Deum. Secundum Hilarium, per hoc quod dicit, *In vineam suam,* significat appetitum humanae gloriae; Ioann. XII, 43: *Dilexerunt magis gloriam hominum quam gloriam Dei;* Ier. v, 4: *Ego autem dixi: Forsitan pauperes sunt et stulti, ignorantes viam Domini et iudicium Dei sui.* Per hoc quod dicit, *Alius in negotiationem suam,* signatur appetitus avaritiae; Ierem. vi, 13: *A maiori usque ad minorem omnes avaritiae student.* Secundum Chrysostomum quidam habent occupationem laborando propriis manibus, alii in negotiationem, idest in proprium officium suum. Sequitur: *Reliqui vero tenuerunt servos suos,* idest Apostolos, et contumelios affectos occiderunt, quia multos occiderunt ex veteri et novo Testamento. Unde infra xxiii, 34: *Mitto ad vos sapientes et scribas, et ex illis occidetis,* etc. Et non facit hic mentionem de morte sua, sed solum discipulorum, quia satis superius fecerat mentionem.

Tunc sequitur puniatio eorum: *Rex vero cum audisset, iratus est,* etc. Supra posuit poenam spiritualem, hic autem ponit temporalem; unde supra diceba-

tur, *Homini regi;* hic autem dicitur, *Rex,* quia nomen hominis ad pietatem pertinere videtur, regis vero ad punitionem; ideo hic solum dicitur rex; Sap. cap. XIV, 17: *Hos quos in palam homines honorare non poterant propter hoc quod longe essent, a longinquo figura eorum allata, evidentem imaginem regis, quem honorare volebant, fecerunt: ut illum qui aberat tamquam praesentem colerent sua sollicitudine.*

4639 *Rex autem iratus.* Notandum quod quando ira attribuitur Deo, non commotionem significat, sed vindictam; quia irati punire solent, unde ira puniatio vocatur. Quod est notandum contra haereticos, quia solent obicere, Deum veteris Testamenti non esse bonum, quia praecipit punitiones, etc.

4640 *Unde missis exercitibus suis perdidit homicidas illos.* Exercitus sunt spiritus angelici, vel cives romani qui sub Tito et Vespasiano occiderunt multos; Psal. XXIII, 1: *Domini est terra, et plenitudo eius. Et civitates illorum succendit,* quia combustae sunt; Is. i, 7: *Civitates vestras ignis comburet.* Vel potest mystice intelligi, scilicet corpora eorum, vel congregationes haeticorum.

Varia de miseria et horrore mortis.

4641 **Q**ui se recordatur quotidie esse moriturum, contemnit praesentia, et ad futura festinat (S. Hieron.). Quis non perturbetur et consterneretur, cum eum, qui hesternum die, aut paucis ante diebus ambulabat, sexcenta domus negotia gerebat, uxoris, filiorum, mancipiorum, saepe etiam integrarum civitatum curam suscipiebat, minabatur, terrebat, supplicia partim solvebat, partim inferebat, innumera tum in urbis, tum in regionibus effiebat, repente quovis lapide surdiorum iacentem videt? Cumque innumerabiles homines plerent, et amicissimi quique plangant, et uxor dolore distorqueatur, genus laedat, comas vellat, magnoque cum ululatu ancillarum greges circum se collocet, ipsum tamen nihil eorum sentientem; cum etiam omnia repente de medio sublata esse, rationem, ingenium,

animos, oris florem et venustatem, membrorum motum; inveniunda autem, et inamoena his successisse, nimirum silentium, stuporem, corruptionem, sanie, vermes, cinerem, pulverem, foetorem, interitum integrum, corpusque totum eo prostrans, ut in villa et deformata atque ignobilia ossa desinat (S. Chrysost.). — *O Maria, ora pro me, ut vitam gratiae habeam et abundantius habeam in aeternum!*

FERIA QUARTA

Homilia S. Thomae Aquinatis.

IN MATTH. CAP. 22.

Sequitur vocatio gentium, et ponitur examinatio. Et tria facit. 4642 Primo ponitur mandatum; secundo executio; tertio effectus. Secunda, ibi, *Et egressi servi eius,* etc.; tertia, ibi, *Et impletae sunt nuptiae discumbentium.* Circa primum duo facit. Primo assignat rationem praeccepti; secundo ponit praecceptum. Dicit ergo, *Tunc ait servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant non fuerunt digni. Nuptiae quidem praeparatae sunt,* idest Filius incarnatus est, secundum illud Is. v, 4: *Quid ultra potui facere tibi, vinea mea? Sed qui fuerant invitati, indigni fuerunt,* idest, indignos se reddiderunt. Et quomodo? Sicut dicitur ad Rom. x, 3: *Ignorantes Dei iustitiam, et suam volentes statuere, iustitiae Dei non sunt subiecti;* et Act. XIII, 46: *Sed quoniam repellitis illud, et indignos vos iudicatis vitae aeternae, ideo convertimur ad gentes.* Unde per delictum Iudaeorum salus facta est gentibus; Apoc. III, 11: *Tene quod habes, ne alter accipiat coronam tuam.* Sequitur mandatum, *Ite ergo ad exitus viarum,* etc. Per vias intelliguntur diversa dogmata, quia ista sunt viae quaedam, quae ducent nos ad veritatem. Gentiles sunt in exitibus dogmatum. Unde, *Ite ad exitus viarum,* idest ad illos qui haerent

erroneis dogmatibus. Vel aliter Is. ix, 2: *Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem.* Unde per vias intelliguntur actiones bonae, de quibus Prov. cap. iv, 27: *Vias quae a dextris sunt, novit Dominus;* per exitus, quaecumque possunt concurrere ad actiones. *Et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias.* Unde infra ult., 19: *Ite, docete omnes gentes, etc.*

4643 Sequitur executio, *Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes;* Marci ult., 20; *Illi autem profecti praedicaverunt ubique, Domino cooperante.*

4644 Sed quid est quod dicit, *Bonos et malos?* Potest dici quod illos, qui primo mali, et post boni. Vel potest dici, cum dicit, *Bonos et malos,* quod loquitur comparative, quod inter illos aliqui sunt boni secundum virtutes civiles. Vel *bonos et malos,* quia postquam congregati fuerint, commiscetur boni et mali.

4645 *Et impletae sunt nuptiae discumbentium,* idest fidelibus. Supra xiii, 48 simile ponitur, *Quam cum impleta esset, educentes, et secus litus sedentes, elegerunt bonos in casa sua, malos autem foras miserunt. Intravit autem rex, etc.* Hic ponitur examinatio congregatorum. Et primo ponitur examinans; secundo examinatio; tertio condemnatio. Examinans intravit: intrat enim quando exercet iudicium super eos; Gen. xviii, 21: *Intrabo, et videbo:* et hoc in finali iudicio; item in morte; item quando imminet tribulatio Ecclesiae. Sed quis est examinatus? *Vidit hominem non habentem vestem nuptialem.* Quae est ista vestis? Christus. Qui sumus Christi, Christum induamus. Apostolus Rom. xiii, 14: *Induimini Dominum Iesum Christum.* Quidam enim induunt Christum per Sacramentum; Gal. iii, 27: *Quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis.* Quidam sunt in Christo per charitatem et amorem; Col. iii, 15: *Super omnia autem charitatem habete,*

quod est vinculum perfectionis. Et pax Christi exsulet in cordibus vestris, in qua et vocati estis in uno corpore. Item per mortis rememorationem. Item per operum conformitatem; ad Rom. cap. xiii, 14: *Induimini Dominum Iesum Christum.* Habere ergo vestem nuptialem est induere Christum per operationem bonam, per conversationem sanctam, per charitatem veram; et si unum deficiat, malum. Tunc sequitur examinatio. Deinde dicit qualiter defecit. Dicit ergo, *Amice.* Amicum vocat per fidem, vel quia ipse amavit eum. Vel potest dici quod ubique vocat aliquem amicum, improperando dicit: unde improperat amorem quo amavit eum. *Quomodo hic intrasti non habens vestem nuptialem?*

Sed posset dicere aliquis: Quia occasione punivit illum, quia vocavit bonos et malos? Sed noluit quod mali venirent, nisi pararent se et dispererent se, ut essent boni.

4647 Deinde sequitur qualiter defecit; unde sequitur, *At ille obmutuit,* quia non potest habere sufficientem rationem peccator, quare vestem nuptialem contempsit; Iob ix, 3: *Si voluerit contendere cum eo, non poterit respondere ei.* Et concluditur sententia parabola. Ponitur poena duplex, poena damni et poena sensus: nam in mundo tripliciter perfitur: per intellectum cogitando, per affectum tendendo in summum bonum, item per actum; ideo tripliciter punitur. Unde dicit rex ministris: *Ligatis manibus et pedibus eius, mitte eum in tenebras exteriores.* Per pedes intelliguntur affectus mali. In mundo isto pedes habent, sed non ligatos, quia possunt fieri boni; sed post ligabuntur, quia post redire non poterunt; Eccli. ix, 10: *Quodcumque potest facere manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec scientia erunt apud inferos quo tu prope-*

ras. Item modo potest homo proficere in cogitando veritates, sed tunc non; ideo dicitur, *Mitte eum in tenebras exteriores.* Modo enim aliqui peccatores non sunt tenebrosi quantum ad cognitionem exteriorum, licet quoad cognitionem interiorum, sed tunc habebunt tenebras exteriores. Vel ad litteram, quia non solum quoad animam, sed quoad corpus, quia separabuntur a societate sanctorum. Tunc sequitur poena sensus, *Ibi erit fletus et stridor dentium.* Fletus procedit ex tristitia, stridor ex ira. In Act. vii, 54: *Stridebant dentibus in eum.* Aliqui flent pro peccatis, et humiliantur, et mundantur. Ibi erit tristitia, sed non ad humilitatem, sed vertetur in iram. Item stridor propter impatientiam, quia *superbia eorum qui te oderunt, ascendit semper,* Ps. lxxiii, 23. Vel potest dici in resurrectione, quia non solum in anima, sed etiam in corpore punientur; vel quia calorem et frigora patientur; Iob cap. xxiv, 19: *Transibunt ab aquis nivium ad calorem nivium.* Deinde concludit, *Multi sunt vocati, pauci vero electi,* quia quidam nolunt venire, quidam non habent vestem nuptialem. Unde supra vii, 14: *Arcta est via quae ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam.*

Varia de miseria et horrore mortis.

4648 **O**mors, quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: viro quieto, et cuius viae directae sunt in omnibus, et adhuc valenti accipere cibum! (Eccl. xli, 1, 2). — Mira stultitia! peccator timet mortem, et quod expavescit expectat: dum moritur, adhuc mortem evadere arbitrat; quod cum optat, illud sperat; quod abhorret, quodammodo non expectat. — Cupit vivere, credit vivere: nollet mori, non credit mori; et miratur mori, quia omnino nollet mori, et evadere cupit, quia evadere credit (S. BERN. SEX.).

4649 Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos invenire cibum (Eccl. xiv,

17). — Memento Creatoris tui in diebus iuventutis tuae, antequam veniat tempus afflictionis, et appropinquet anni de quibus dicas: Non mihi placeat (Eccl. xii, 1). — Salutaciter time, et per vitae integritatem, per humilem contritionem et poenitentiam, prepara cor tuum, quia * in morte tanto timor fit acrior, quanto retributio vicinior, et quanto vicinior iudicium tangitur, vehementius formidatur; inveniet enim homo post pusillum, quod in aeternum non poterit vitare. (S. GREGOR.). — *O Maria, tu nos ab hoste protege, et mortis hora suscipe!*

FERIA QUINTA

Homilia S. Hilarii Episcopi.

IN MATTH. CAP. 22.

SIMILE est regnum coelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo, et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, etc. (MATTH. XXII, 2). Et haec quidem parabola distinguenda temporibus est, et dignoscenda personis. Et de persona regis et filii absoluta intelligentia est. Fecisse autem patrem nuptias filio, et sic invitasse, nova ratio est. Nam nuptias facere, et auctoris et temporis est nuptiarum. Verum hic nuptiae, vitae coelestis et in resurrectione suscipiendae aeternae gloriae sacramentum est. Merito igitur a Patre sunt factae; quia aeternitatis huius societas, et novi corporis desponsa coniunctio, iam perfecta habebatur in Christo. Et in hoc quidem loco admonemur ita, ut et in superiore (Cap. xix, n. 2), ubi de repudii conditione tractatum est, diligenter quae de ratione resurrectionis significata sunt coterui, et id quod sub persona Adae ad Evam dictum est, quia sacramentum magnum sit, ne incuriose relinquatur (EPHES. v, 32).

Qui autem admonentur ut veniant (MATTH. XXII, 3), invitati antea populus Israel est: in gloriam enim aeternitatis per legem est advocatus. Servi missi, qui invitatos vocarent, apostoli sunt: eo-

rum enim erat proprium, commonefacere eos quos invitaverat prophetae. Qui vero iterum cum praeceptorum conditione mittuntur, apostolici sunt viri et successores apostolorum. Tauri autem saginata, gloriosa martyrum species est, qui confessioni Dei, tamquam hostia electa, sint immolati. Saginata vero sunt homines spiritales, tamquam coelesti pane ad evolandum aves pastae, ceteros accepti cibi ubertate expleturae. His enim omnibus iam paratis, et in numerum complicitae Deo multitudinis collectis, regni coelestis gloria tamquam nuptiae nuntiantur.

4652 Sed eorum quoque admonitionem ita neglexerunt, ut aliqui eorum ambitione saeculi tamquam agro occuparentur: plures vero ob pecuniae cupiditatem negotiatione detinerentur. Ceteri autem missos servos, quod in ipsis apostolis expletum est, affectos iniuriis occiderunt. Sed tam immanis facti scelus ultio digna consequitur. Missi exercitus coelestes omnem eorum congregationem iudicio Dei urent, et flammis aeterni ignis succedent; quia contra humanitatis affectum, homicidarum odiis saevierunt.

4653 Quoniam vero de iudicii tempore et resurrectionis ista loquitur, sermonem eundem ad congregationem gentium retulit. Indignis enim repertis his, qui primi invitati fuerant, iubet iri ad exitus viarum. Dono enim gratiae, vitae anterioris crimina omittuntur. Nam saepissime viam tempus saeculi intelligendam nominamus. Atque ideo ad exitus viarum iubentur ire; quia omnibus retroacta donantur. Vocari deinde omnes sine aliqua exceptione ad nuptias iubet, et mali simul cum bonis veniunt. Vocatio quidem bonos efficere debuerat, quia sancta est, et ex optimo affectu invitantis profecta est: sed per vitium inemendatae voluntatis discrimen est vocatorum.

Et quia in fallendis hominibus plurimum artis habere solet simulatio, quae si nos vel secreto mentis alienae, vel simplicitate iudicii nostri fefellerit, tamen Deum latere non possit: ideo ingressus Deus felicitis resurrectionis istius coetum, et hominem accumbentem sine nuptiali veste conspiciens, interrogat quomodo sit ingressus. Numquid invitandorum habitum designaverat? Deinde cum invitari quoscumque iussisset; quomodo unus omnibus poterat esse vestitus? Aut si certus ex consuetudine convivantium in nuptiis habitus esse solet: et ab invitantibus ac ministris potuisset inhiberi. Sed quia malos intelligere non omnium est, et humana simplicitas difficile fraudulentiam simulatae mentis intelligit: idcirco hunc malum et indignum coetu nuptiali Deus solus invenit. Vestitus autem nuptialis est gloria Spiritus sancti, et candor habitus coelestis: qui bonae interrogationis confessione susceptus, usque in coetum regni coelorum immaculatus et integer reservetur. Hic itaque tollitur, et in exteriores tenebras mittitur, quia multi vocati sunt, et pauci electi (MATTH. XXII. 14). Non est igitur paucitas in invitatis, sed raritas in electis: quia in invitante sine exceptione publicae bonitatis humanitas est; in invitatis vero de iudicii merito probitatis electio est.

Varia de miseria et horrore mortis.

4655 **C**RAS moriemur, sed non omnimodo moriemur. manet enim post mortem quod sequitur mortem: comes morientis, aut vita erit, aut poena (S. AUG.). — Sola virtus comes est defunctorum, sola sequitur misericordia (S. AMBR.). — Cogitandum valde est, quantum erit terribilis resolutionis hora, quis pavor mentis, quanta tunc omnium malorum memoria, quae oblivio transactae felicitatis, quae formido et consideratio iudicii (S. GREG. MAGN.). — Igitur: talem te praepara, ut mortem timere non possis, ut post mortem vivere incipias,

qui ante mortem moriendo vivebas, vel vivendo moriebaris, (S. AUG.).

4656 **M**ors amara est et terribilis abundantibus iniquitate, affluentibus prosperitate, deficientibus bonitate, carentibus adversitate, et non languentibus infirmitate (IOTOTA). — Raro accidit ut in morte mereatur divinam obtinere indulgentiam, qui dum sanus est et validus, Deum offendere non formidat (S. BONAV.). — Ferrarum est, ut hominis, cuius semper mala fuit vita, bona sit mors (EUSER. CAESAR.). — Poenitere, lava animam tuam sincerissima et dolorosa confessione, ut pacem conscientiae obtineas, et mortem non timebis. Siquidem "bona conscientia mortem non metuit." (IOANN. TRITH.) — O Maria, timor mortis conturbat me, quia peccavi. Ora pro me, reconcilia me Filio tuo, salva me.

FERIA SEXTA

Homilia S. Ioannis Chrysostomi.

IN MATTH. HOM. 69.

4657 **V**IDISTINE et in praecedenti et in hac parabola quantum interest filium inter et servos? vidistine magnam inter utramque parabolam affinitatem, magnamque differentiam? Nam haec ipsa ostendit Dei tolerantiam providentiamque magnam, ingrati et Iudaicam improbitatem. Verum haec quid amplius quam illa habet. Praenuntiat enim et Iudaeorum electionem, et gentium vocationem: post haec vero ostendit et vivendi disciplinam, et quanta negligentibus poena sit parata. Iureque haec post illam posita est. Quia enim dixit, *Dabitur genti facienti fructum ipsius* (MATTH. XXI. 43), hic declarat, cui genti; neque hoc tantum, sed et se rursum ineffabili erga Iudaeos providentia uti. Ibi enim ante crucem vocat, hic etiam post necem instat, et pergit illos vocare. Et cum gravissima illos poena plectere par fuisset, tunc ad nuptias ipsos trahit, supremoque afficit honore. Et animadvertit quomodo et illic non prius gentes vocet sed Iudaeos, et hic simi-

liter: sed quemadmodum ibi, cum illum suscipere noluerunt, imo et venientem occiderunt, tunc vineam dedit: ita et hic, cum noluerunt ad nuptias venire, alios vocavit. Quid ergo illi ingratus fuerit, quando ad nuptias vocati, resiliunt? quis enim ad nuptias venire non optaret, et ad nuptias regis, qui filio nuptiale convivium parat? Et cur, inquires, nuptiae vocantur? Ut Dei providentiam agnoscas, eiusque erga nos amorem, rerum splendorem, ut nihil ibi triste sit, nihil luctuosum, sed omnia gaudio spirituali plena. Ideoque sponsum illum vocat Ioannes (Cap. III. 29); ideo Paulus dicit, *Despondi vos uni viro* (II COR. XI. 2); et rursum, *Mysterium hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in Ecclesia* (EPHES. V. 32). Cur ergo non Patri sponsa desponderi dicitur, sed Filio? Quia quae Filio despondetur, Patri despondetur. Nam in Scriptura hoc vel illud indifferenter dicitur, ob substantiae identitatem. Ab hinc vero resurrectionem praedicat. Quia enim in praecedentibus mortem dixit, monstrat hic post mortem nuptias sponsumque fore. Verum hi ne ita quidem meliores sunt effecti, nec mitiores; quo quid deterius sit? Etenim haec tertia est accusatio. Prima, quod prophetas occiderint; deinde, quod etiam Filium; demum, quod cum occidissent, et ad nuptias ab occiso invitarentur, non veniant, sed causas comminiscantur, iuga boum, uxores, agros: quamquam haec videantur rationem habere. Sed inde discimus, etsi necessaria videantur esse illa quae nos retinent, spiritualia semper esse anteponenda. Vocat autem, non nuper, sed ante multum temporis. Nam ait, *Dicite invitatis*; et iterum, *Vocate invitatos*, quod certe crimen auget. Et quandonam vocati sunt? Per prophetas omnes, per Ioannem rursum, qui omnes ad Christum mittebat dicens, *Illum oportet crescere, me*